

Asanacija bojišnice u Ivanovcu u prosincu 1991. godine

Ropac D

Medicinski fakultet u Splitu, Katedra za javno zdravstvo

Načelnik Veterinarske službe 1. OZ bio je dr. veterine Hrvoje L. Prije negoli je postavljen na tu dužnost, a postavljen je na moj prijedlog zapovjedniku, bio je načelnik saniteta 106. br. Iako je u toj brigadi bio od njezina osnutka i bio vrlo hrabar, smatrao sam da nije u redu da veterinar bude načelnik saniteta. Na moj prijedlog osnovana je VtSIOZ, a Hrvoje postao prvim načelnikom. Znao sam da se veterinarska služba mora osamostaliti, ako želimo postići njen razvoj i operativnost. Bavili su se brojnim problemima vezanim za tisuće grla stoke koja je lutala po bojišnici. Trebalo je organizirati njezino hvatanje i prijevoz na sigurno područje. U većini stoka je završavala u klaonicama, a meso se vraćalo za prehranu pripadnika OS. Stoga je njihov rad bio višestruko koristan. Bilo je tu i drugih značajnih poslova, među kojima i asanacija bojišnice od lešina koje su posvuda ležale i raspadale se. Trebalo ih je neškodljivo ukloniti. Nije bilo moguće odvoziti sve lešine u kafileriju u Sesevski Kraljevac, već je trebalo organizirati njihovo pokapanje na terenu. Jednog dana, potkraj zime, najavio je Hrvoje prvu veliku asanaciju na području sela Ivanovac (prije rata selo se zvalo Jovanovac), na čijem rubu se nalazila farma goveda Rudine. Selo je bilo nedaleko Osijek, uz cestu prema Đakovu. Trebalo je ukloniti desetak lešina ubijenih krava koje je neprijatelj pobio granatama na obližnjoj stočnoj farmi. Dogovorio sam sa svojim suradnicima da ćemo se pridružiti ekipi za asanaciju terena, kako bismo pomogli, a istodobno i stekli iskustvo u tom važnom poslu. Hrvoje je imao veliku ekipu svojih ljudi, a angažirao je i Civilnu zaštitu. Na teren smo otišli prateći bager i veliki traktor s prikolicom. Akciju asanacije zahtijevali su europski promatrači čiji nas je predstavnik dočekao na terenu. Na našu žalost, goveda su ležala na dijelu koji je bio između naših i neprijateljskih položaja prema selu Divoš. Bio je lijep dan. Kad smo stigli u blizinu uništene farme, imali smo što vidjeti. Desetak lešina goveda ležalo je posvuda u poluraspadnutom stanju. Hrvoje je autoritativno i znalački vodio cijelu akciju. Prvo bi bager iskopao nekoliko velikih jama u koje bi se iz cisterni izlila otopina s klorom. Potom bi svojom velikom prednjom košarom, uz pomoć čeličnih užeta, podigao raspadnuto tijelo i stavio ga u traktorsku prikolicu. Kako u prikolicu nije stalo više od tri do četiri lešine, moralo se odvoziti do obližnje iskopane duboke jame. Jama je bila polivena, gotovo napola napunjena otopinom klornog preparata. U nju su se ubacivale lešine. Kad je jama bila napunjena, bager je navlačio veliku količinu iskopane zemlje i tako zatrpavao tijela. Željelo se spriječiti da psi lutalice ili lisice dođu do tih tijela, a s druge strane da se onemogući zagađenje vodonosnog sloja zemlje. Cijeli ovaj posao ne bi bio toliko značajan i opasan da se to nije odvijalo pred samim neprijateljem. Naime, neprijatelj je držao selo Divoš i na obližnju trafo-stanicu postavio mitraljesko gnijezdo. S naših položaja mogli smo vidjeti čovjeka kako leži uz mitraljez i drži nas na nišanu. Između njega i nas nalazio se kao "osiguranje" samo jedan predstavnik europskih promatrača, u prepoznatljivoj bijeloj odori. Nije mi ulijevao nikakvo povjerenje, da dođe do puškaranja prvi bi nestao odavde. Kad sam povremeno pogledavao prema neprijateljskom vojniku za mitraljezom, razmišljao sam o tome nije li to neki momak iz susjednog sela, kojemu je spaljena kuća, ili ubijen netko bližnji. Može zapucati na nas bez ikakva povoda. A možda je umoran od sinoćnje straže, ili kakve pijanke. Klone li mu umorna glava, može posve nesvjesno povući obarač svoga nabijenog mitraljeza i pobiti nas kao zečeve na streljani. Koliko sitnica je odlučivalo o našoj stvarnoj sigurnosti. Previše je tu bilo neizvjesnosti da bi se moglo i pomisliti kako je ova asanacija jednostavna i bezazlena akcija ukopavanja goveda. Drugi razlog zbog kojeg smo mogli stradati bio je dodatni tajni zadatak. Osim uklanjanja goveda, trebalo je bagerom prokopati cestu i tako spojiti naše rovove. Rov je bio prekinut preko tvrde makadamske ceste, koju naši borci nisu uspjeli prokopati svojim lopatama. Da bi osiguravali cijelu dužinu linije razdvajanja, morali su noću pretrčavati iz jednog u drugi rov. Tom prigodom redovito su bili izloženi neprijateljskoj vatri. Nije bila šala odlučiti se izdići iz rova i tako doći na nišan neprijateljskom snajperistu, koji upravo to čeka. Bilo je stradavanje. Stoga je prioritetni zadatak tijekom asanacije bio prokopavanje rova. No našu aktivnost nije smio uočiti niti "sladoledar", zato što bi smjesta prekinuo akciju asanacije. Stoga smo ga uputili da se drži malo podalje od nas u smjeru neprijateljskog položaja, tvrdeći da smo jedino tako sigurni od paljbe. Pa neće luđaci pucati prvo po njemu, a potom po nama. To si, ipak, nisu smjeli dopustiti. Tako je "bijelac" šetkarao gore-dolje, udaljen nekih stotinjak metara od nas. To je bilo dovoljno da ne uoči našu nakanu. Osim toga, aktivnost smo prikrili tako što smo ispred bagera postavili traktor s nekoliko lešina i povremeno na njih dodavali zemlju (koju je bager iskopao). Činilo se da smo nešto duže zabavljeni oko nekog problema s kojim smo se susreli pri vađenju lešina. Srećom neprijateljski vojnik nije uočio što mi to doista radimo. U protivnom bez razmišljanja bi otvorio po nama vatru iz teškog mitraljeza. Kada smo završili s prokopavanjem rova,

završili smo i s našom asanacijom. Akcija je bila tako dobro planirana i izvedena da je Hrvoje zaslužio svaku pohvalu. Nekoliko godina nakon ovih događaja Hrvoje je, nažalost, sebi oduzeo život. Tada je već bio u činu pukovnika HV. U sjećanje na tog dragog i hrabrog čovjeka, prvog načelnika Veterinarske službe u jednoj OZ tijekom rata, ostao je teniski turnir koji ponosno nosi njegovo ime, a održava se svake godine u Osijeku.

Kontakt

prof. dr. sc. Darko Ropac, specijalista epidemiolog
umirovljeni brigadir HV
Medicinski fakultet u Splitu
Katedra za javno zdravstvo
e-mail: dropac@bsb.mefst.hr